

so me hoteli postaviti pred kazenski senat, a so se naposled le premislili, češ, ne dražimo ga, saj je tako in tako dovolj strupen.

V ljudstvu pa je rastel gnev in srd in odporna sila našega ljudstva je bila tudi ob tej priliki pojačena. In to je bil tudi moj glavni namen.

25-letnica šempaskega tabora.

V »Slogi« smo sklenili, da bomo letos primerno obhajali 25-letnico slovitega tabora na šempaskem polju leta 1868. — Začeli smo s pripravami, a nakrat nam je namestništvo prekrižalo račune s prepovedjo zaradi bližajoče se kolere. Spomnili smo se na Gregorčičeve »Velegrajsko kugo« in smo hoteli podati pritožbo, ker o kaki nevarnosti kolere ni bilo nič slišati. — Dobili smo odgovor glavarstva o prepovedi sploh vseh veselic in shodov v vsem okraju. Zato ni preostalo drugo nego odložiti proslavo 25-letnice tabora na ugodnejši čas.

Goriška tiskarna A. Gabršček.

Slovanska knjižnica. Prvi prevodi. »Primorec.«

S tiskarjem Obizzijem sem imel vedno križe. Kupil sem mu veliki tiskarski stroj jaz pri znani dunajski tvrdki Gebrüder Geel, ki je v Sloveniji v tiskarskih krogih dobro znana. Šef te firme, ing. Otto Geel, rodom Švicar, je še živ. Ko sem bil za stroj ž njim v pogajanjih, je po običaju poiskal primerno informacijo o meni, in dobil jo je tako: »Star umirovljen učitelj, brez imetja, ni vreden nikakega kredita.« Ker sem pa stroj naročil po plačilnih pogojih, ki so bili zanj jako ugodni, se je Geelu čudna zdela taka laška informacija, in zato je kar prišel v Goricu. Ko me je povabil v Marzinijevo gostilno (jaz sem stanoval v II. nadstropju) in sem se mu predstavil, ni hotel verjeti, da sem jaz tisti Gabršček, ki sem naročil stroj za Obizzija pri njem. Prepričal se je o laški perfidnosti, kar mi je še pozneje koristilo.

Obizzi mi je ta stroj odplačeval v tedenskih obrokih, in si je plačevanje olajšal na ta način, da mi je znal pri vsaki številki naračunati še vsaj toliko poleg pogodbe,

kolikor je znašal obrok. Prepiral sem se, a končno sem vedno plačal. Tega plačevanja sem se naveličal, in dejal sem si: Ako plačuješ od svojega dela Obizziju stroj, bos pač mogel pri lastni tiskarni toliko zaslužiti, da se tiskarna polagoma izplača. In začel sem misliti na lastno tiskarno, in to toliko bolj, ker sem imel še razne načrte z izdajanjem slovenskih knjig po vzgledu Jana Otta v Pragi, s katerim sem se bil dobro seznanil. Prišel je s soprogo v Gorico na zdravljenje in tu sem mu šel v raznih ozirih na roko. Njegove publikacije pod naslovi: Ottova narodna, salonni itd. so mi rojile po glavi. Zato sem se že leta 1892. odločil, da si ustanovim sam svojo tiskarno. In sicer za začetek z malo koncesijo, ki mi jo morajo dati: t. j. samo za lastne publikacije in za tiskovine, ki se rabijo v navadnem življenju, — trgovske, društvene, za občine, cerkve, šole itd. Več mi za začetek ni treba, kajti več itak ni bilo v deželi pričakovati. — To koncesijo sem tudi res dobil; niso mi je mogli vskratiti. Pri Geelu na Dunaju sem naročil razne potrebščine, pa tudi v Lipskem in še drugod, kakor mi je svetoval prijatelj Srečko Magolič v Hribarjevi tiskarni v Celju. — Prostore sem dobil v slovenski hiši Hausnerjevi v Gosposki ulici, kjer sem dobil v drugem nadstropju tudi stanovanje. Tu je moglo biti tudi uredništvo, uprava in ekspedicija. In tako je bila moja tiskarna koncem avgusta popolnoma urejena. — Naročil sem bil takoj s početka tudi cirilske tipke, a med stavci ni bilo nikogar, ki bi jih že poznal. Zato sem se sam vrgel na cirilico, sam sem črke razložil po omarah, in sam sem s početka tudi postavil vse tisto, kar je bilo s cirilico tiskano v »Slovanski knjižnici«. Takrat je bila cirilica — propaganda, imela je političen pomen. Takoj s početka sem dal pisane in tiskane črke, da so se naši ljudje urili tudi v pisanju s cirilico. Da bi se lažje naučili čitati, sem prodajal Gregorčičeve pesmi tiskane v cirilici in latinici, za kar so mi bili čitatelji hvaležni. Prvi snopič »Slovanske knjižnice« je bil tiskan v moji tiskarni prej nego sem se mogel preseliti s »Sočo« pod lastno streho.

Končno je izšla 37. številka »Soče« 7. septembra v moji »Goriški tiskarni A. Gabršček«. Tiskana je bila na lepem belem papirju, ki sem ga bil naročil cel vagon pri tvrdki Ignaz Fuchs na Dunaju (matica v Pragi). Z novimi

črkami tiskana se je jako lepo podajala očem in je bila že zunanja oblika jako prikupna.

Umeje se, da sem ta dogodek primerno proslavil v »Soči« z uvodnikom, zagotavlja, da pomenja nova slovenska tiskarna ne le napredek v domači obrti, marveč da pomenja veliko nado za obogatitev naše književnosti, kajti da imam v načrtu lepo število slovenskih publikacij.

Dejstva so pozneje dokazala, da nisem obljuboval preveč, marveč da sem izvršil več nego so najsmejlejše nade obetale. Tako prvi teden je izšel prvi zvezek »Slovenske knjižnice«, ki je prinesel narodu povest »Ratmir« iz češine, na 80 straneh za samih — 10 krajcarjev. Podobnih knjig in cen dotedaj ni bilo, in zato sem našel precejšen odmev po vsej domovini. Na naslovni strani je bilo ime knjižnice natisnjeno tudi ruski in češki.

Nekaj let pozneje sem se potrudil, da sem dobil polno koncesijo, kajti tiskati bi moral razne publikacije, ki niso bile moja založba. — Vsi ostali tiskarji v deželi so se uprli, da bi mi bila podeljena polna koncesija. Enako »Trgovska zbornica« in magistrat, z razlogom, da je v Gorici že nad potrebo tiskarn. — Namestništvo je mojo prošnjo tudi res zavrnilo. Takrat je bil namestnik grof Goess, Slovencem skrajno sovražen mož. — Jaz pa sem podal rekurs na ministrstvo, kateremu sem priložil izjave vseh slovenskih občin, neštetih društev in korporacij itd. In oba državna poslanca na Dunaju sta tudi posredovala, tako da mi je bila koncesija končno dovoljena. — To omenjam zaradi tega, ker so mi pozneje nekdaj iz Ljubljane očitali, kako da sem za koncesijo — beračil. Takrat je bil Malovrh v »Narodu« tako ljubezniiv za podobne neslanosti.

Zunaj na hiši pa je bodel vse lahonstvo lep napis: **Goriška tiskarna A. Gabršček, Soča, Primorec, Slovanska knjižnica.**

Prva zaplemba v lastni tiskarni.

Že prva številka »Soče« ni imela sreče in je bila zaplenjena, in čujte: zaradi odgovora mestnemu starešini dr. Maraniju, ki je trdil in svečano izjavil, da smo Slovenci divjaki in živina. In sodišče je zaplembo po-